

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละข้อดังต่อไปนี้

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2 ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

3.3 วิธีการศึกษา ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (STOU) มหาวิทยาลัยเปิดแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (UPOU) มหาวิทยาลัยเปิดแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (HOU) และมหาวิทยาลัยเปิดแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (UT) โดยมีการติดต่อประสานงานและประชุมร่วมกันผ่านระบบออนไลน์ โดยมีการประชุมร่วมกันในแต่ละช่วงของการวิจัย ดังนี้

1) การประสานงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 4 แห่ง เพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับขอบเขตการวิจัย ผ่านระบบออนไลน์

2) แต่ละประเทศศึกษาจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และยกกร่างกรอบแนวคิดและข้อเสนอการวิจัย (ในขั้นตอนนี้ กรณีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อยกกร่างแล้วนำเสนอต่อสถาบันวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัย โดยยังไม่ผ่านขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนที่ถัดไป)

3) การประชุมร่วมกันระหว่างนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 4 แห่ง (แบบเผชิญหน้า) เพื่อปรับประเด็นต่าง ๆ ในข้อเสนอโครงการวิจัยให้สอดคล้องกัน เช่น ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัย ขอบเขตการวิจัย วิธีการวิจัย เครื่องมือการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4) นักวิจัยแต่ละประเทศนำเสนอประเด็นที่ได้จากการประชุมร่วมกันในข้อ (3) นำมาปรับแก้ให้สอดคล้องกัน

5) นักวิจัยแต่ละประเทศดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

6) นักวิจัยแต่ละประเทศวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแต่ละประเทศ

7) นักวิจัยแต่ละประเทศจัดทำสรุปผลการวิจัยฉบับร่างที่ได้จากการศึกษา

8) การสัมมนาร่วมกันระหว่างนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย 4 แห่ง เพื่อนำเสนอผลการวิจัยของแต่ละคณะ (นักวิจัยแต่ละประเทศ) (1 วัน) การแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็น และประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาผลการวิจัยและร่างรายงานการวิจัย (1 วันครึ่ง)

9) นักวิจัยแต่ละประเทศดำเนินการปรับการนำเสนอรายงานวิจัยให้สอดคล้องกันตามผลที่ประชุมในข้อที่ (8)

10) นักวิจัยแต่ละประเทศจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.2 ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์และเชิงปริมาณโดยแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ตำรา หนังสือ เอกสาร รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสถานศึกษาของไทยที่สอนด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
- 2) ติดต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 3) สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม เมื่อออกแบบสอบถามเสร็จแล้วนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำมาใช้เพื่อเก็บข้อมูล
- 4) ทำการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก
- 5) ทำการผลิต Open Educational Resource (OER) เรื่องการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากข้อค้นพบของการวิจัย

3.3 วิธีการศึกษา

(1) วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

(1.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก

(1.1.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้เสียภาครัฐ เอกชน และประชาชนในชุมชนพื้นที่ศึกษา การกำหนดขนาดตัวอย่างของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป ซึ่งจะทำให้ยากต่อการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไปจนไม่สามารถไปถึงจุดที่ข้อมูลอิ่มตัว การกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวคิดของ Nastasi and Schensul (2005) กำหนดสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนระหว่าง 5-30 คน และกำหนดให้สนทนากลุ่มประมาณ 1-3 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มควรมีผู้ให้ข้อมูลจำนวนประมาณ 5 – 10 คน งานวิจัยนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้มีส่วนได้เสียภาครัฐ เอกชน และประชาชนในชุมชนพื้นที่ศึกษาและทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) ผู้บริหารหน่วยงานวางแผนและส่งเสริมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทยในสวนกลาง และส่วนภูมิภาค ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จำนวน 14 คน

2) ผู้บริหารภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมวิชาชีพการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน

3) ชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้แก่ ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย จำนวน 5 คน

(1.1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้บริหารภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง และชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา เพื่อศึกษาการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 และ 2

(1.1.3) การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. โทรศัพท์ติดต่อบุคคลในหน่วยงานที่ประสงค์จะขอสัมภาษณ์ แนะนำคณะผู้วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นัดวันและเวลาการสัมภาษณ์
2. ส่งหัวข้อหรือประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ผู้ที่จะให้สัมภาษณ์ทางไปรษณีย์, E-mail, LINE
3. เดินทางไปสัมภาษณ์ และบันทึกเสียงการสัมภาษณ์
4. การสัมภาษณ์ทั้งหมดมีความสั้นยาวแตกต่างกัน ความยาวในการสัมภาษณ์โดยเฉลี่ยประมาณ 60 นาทีต่อคน
5. สรุปรายจำนวนตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 27 คน ตามรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์

หน่วยงาน / ธุรกิจ	จำนวน (คน)
ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ	14
ผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชน	8
ผู้แทนภาคชุมชน	5
รวม	27

ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลในเบื้องต้นเริ่มเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางที่มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยตรง คือ กรมศิลปากร และหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว คือ กรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จากนั้นผู้ให้ข้อมูลในส่วนกลาง ได้แนะนำและให้รายชื่อพร้อมข้อมูลแก่ผู้วิจัย เพื่อไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ตลอดจนชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เมื่อเก็บข้อมูลครบ 3 กลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูล

หลักจำนวน 27 คนแล้ว ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มเกิดความซ้ำกัน และไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นหรืออ้อมตัวแล้ว จึงหยุดการสัมภาษณ์

(1.1.4) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์แบบเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

(1.2) การสนทนากลุ่ม

(1.2.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยได้กำหนดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ประชากรคือชุมชนที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นตัวแทนชุมชนและกรรมการหมู่บ้านของหมู่ที่ 2 และ หมู่ที่ 10 ที่อาศัยในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย จำนวนรวมทั้งสิ้น 25 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

(1.2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

(1.2.3) การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นตัวแทนชุมชนและกรรมการหมู่บ้านของหมู่ที่ 2 และ หมู่ที่ 10 ที่อาศัยในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย จำนวนรวมทั้งสิ้น 25 คน ในเดือนกรกฎาคม 2562

ทั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. โทรศัพท์ติดต่อบุคคลในชุมชนที่ประสงค์ขอเชิญมาสนทนากลุ่ม แนะนำคณะผู้วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นัดวันและเวลาการประชุมกลุ่มย่อย
2. ส่งหัวข้อหรือประเด็นที่จะอภิปรายร่วมกันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาทาง E-mail และ LINE
3. กำหนดและดำเนินการสนทนากลุ่ม และบันทึกเสียงการประชุม
4. การสนทนากลุ่มมีความยาวประมาณ 2 ชั่วโมง
5. สรุปลักษณะตัวอย่างที่ร่วมสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 25 คน ดังรายละเอียดแสดงในภาคผนวก

(1.2.4) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสนทนากลุ่ม โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์แบบเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

(2) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

(2.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนในพื้นที่ศึกษา งานวิจัยนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 10 ที่เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power กำหนดขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.30 ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05 อำนาจการทดสอบ เท่ากับ 0.95 (Cohen, 1988 อ้างในรัชชัย วรพงศธร และสุรีย์พันธุ์ วรพงศธร, 2561) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน

ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารหน่วยงานวางแผนและส่งเสริมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทยในส่วกลาง และส่วนภูมิภาค ได้แก่ กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 2) ผู้บริหารภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมวิชาชีพการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง 3) ชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้แก่ ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย และ 4) ประชาชนในหมู่ที่ 2 และ หมู่ที่ 10 ที่อาศัยในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โดยกลุ่มที่ 1-3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มที่ 4 เลือกตัวแทนแบบง่าย (Simple Random Sampling) รวมจำนวน 138 คน และเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนแล้ว สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 104 ฉบับ

(2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานวางแผนและส่งเสริมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทย ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และผู้บริหารภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (UNESCO, 2013; Li and Hunter, 2015)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีคำถามทั้งหมด 13 ข้อ ดัดแปลงตามแนวคิดตัวแบบบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Arnstien (1969) และ Chan (2016) แบ่งบันไดออกเป็น

8 ชั้น ในระดับเริ่มต้นจนถึงระดับสูง ได้แก่ การได้รับความรู้ การอนุรักษ์มรดก การสื่อสารข้อมูล การให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ การเป็นหุ้นส่วน การเจรจาต่อรอง และการจัดการตนเอง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบ (Pilot Study) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบว่าคำถามในแต่ละข้อ สื่อความหมายตรงตามที่ต้องการหรือไม่ และรูปแบบคำถามมีความเหมาะสมเพียงใด

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เรียงเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวจำนวน 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำสำหรับปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม ในการนำไปเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร KR - 20 ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	=	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	k	=	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .947 สรุปว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

(2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม โดยให้ทำเครื่องหมาย และเขียนตอบในแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสอบถามจากผู้มีส่วนได้เสียภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และลงพื้นที่เก็บตัวอย่างเองจากประชาชนในหมู่ 2 และ หมู่ 10 ที่อาศัยในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ได้จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 104 ชุด คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 75.4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(2.4) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

เกณฑ์สำหรับการแปลความ

ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	”	เห็นด้วยมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	”	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	”	เห็นด้วยน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	”	เห็นด้วยน้อยที่สุด

(3) การจัดทำ Online Education Resources (OER) เรื่องการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยมีขั้นตอนการจัดทำแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

(3.1) ก่อนการผลิต (Pre-Production)

- กำหนดวัตถุประสงค์การจัดทำ และกำหนดรูปแบบของ OER
- ค้นหาข้อมูลเพื่อจัดทำ OER
- ลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวและจุดสำคัญที่จะกำหนดลงใน OER
- ออกแบบและเขียนโครงร่างเนื้อหาของ OER
- เขียนบทและกำหนดภาพสำหรับการผลิต OER

(3.2) ระหว่างการผลิต (During Production)

- ลงพื้นที่เก็บภาพถ่ายและวิดีโอคลิป โดยการบันทึกภาพและเสียง สำหรับเป็นคลังภาพและวิดีโอคลิป เพื่อเตรียมไว้ผลิตวีดีโอคลิปต้นฉบับ

(3.3) ภายหลังจากการผลิต (Post Production)

- ตัดต่อวีดีโอคลิป ตัดต่อและเพิ่มกราฟิกตามที่ออกแบบไว้
- บันทึกเสียงพากย์โดยการบันทึกเสียงบรรยายและเสียงประกอบ
- ตรวจสอบคุณภาพของ OER

(4) การตรวจสอบข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Technique) กล่าวคือเมื่อได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลและจดบันทึก ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบดังนี้

(4.1) ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งตรวจสอบข้อมูลว่าข้อมูลเหล่านั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแท้จริงที่สุด อีกทั้งสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ โดยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล พิจารณาแหล่งสถานที่อันหมายความว่าข้อมูลมาจาก

ต่างสถานที่กันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคลซึ่งหมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลเหล่านั้นจะเหมือนเดิมหรือไม่ ในงานวิจัยนี้ใช้การตรวจสอบแหล่งสถานที่ของข้อมูลจากส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค และแหล่งบุคคลที่ให้ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหาร แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และผู้แทนภาคชุมชน โดยตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ได้จากทุกแหล่งเหมือนหรือแตกต่างกัน

(4.2) ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Triangulation Technique) คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันสำหรับรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการ สัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม สอบถาม และศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบด้วย

